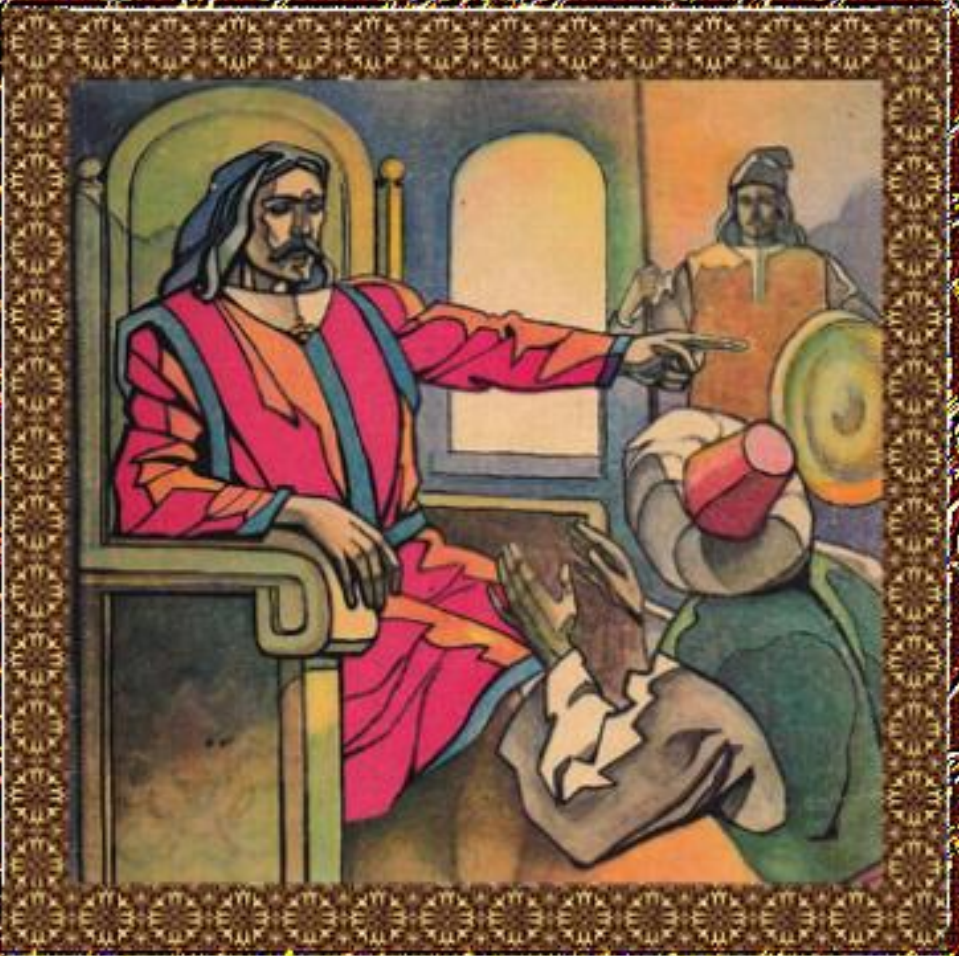

CRINA DECUSEARĂ-BOCSAN

POVESTIRI DESPRE VLAD TEPEȘ

CRINA DECUSEARĂ-BOCŞAN

POVESTIRI DESPRE VLAD ŢEPEŞ

OSTATEC LA TURCI

Au fost timpuri cumplite când minciuna şi înşelătoria îşi făcuseră loc pretutindeni, ba chiar stăpâneau deopotrivă în palatele elegante din Constantinopol şi la curţile domneşti de dincolo de Dunăre, Acelor timpuri le-a fost victimă Vlad Dracul, voievodul Ţării Româneşti.

Uneltirile boierilor ce nu-l voiau domn şi viclenia lui Hamza paşa l-au atras în cursă şi astfel Vlad Vodă a fost întemniţat din porunca sultanului împreună cu doi dintre fiii săi, Vlad şi Radu. Cronicile scriu că toate acestea s-au întâmplat în anul 1442; după câteva luni de zile domnitorul valah şi-a dovedit nevinovăţia — lucru de mirare cum a reuşit, căci nimănui nu i se dădea răgaz să se apere sau măcar să afle de ce era acuzat; probabil că mult convingător a fost convoiul de care încărcate cu bogăţii, promise sultanului şi vizirului.

Fiii lui Vlad Voievod au rămas ostateci: cele două beizadele erau chezăşia liniştii sultanului, căci la cea mai mică părere de nesupunere din partea domnitorului valah, copiii lui şi-ar fi aflat moartea în apele Bosforului. Astfel şi-a recăpătat tronul Ţării Româneşti Vlad Dracul. Tinerii au rămas în apropierea sultanului, crescând şi instruindu-se — după cum era obiceiul — lalaltă cu odraslele slujitorilor de seamă ai Porţii. Acolo au deprins meşteşugul mânuirii armelor şi cunoştinţe folositoare de istorie, geografie şi matematici. Tovărăşia pe care o aveau le făcea cinste.

Beizadea Radu era vorbăreţ şi deschis la fire; de multe ori se întâmpla de spunea ceva înainte de-a-şi cântări cuvintele. Vlad era mai cumpătat; observa totul în jur, nu povestea nimic despre sine, nu raspundea decât când era întrebat; unii dascăli îl ţineau de semeţ din cale-afară şi fudul. Printre colegii de învăţătură, cu multă zgârcenie îşi făcuse prieteni; s-a apropiat mai mult de Ali Ahmet, băiatul marelui vizir: smead la obraz, cu ochi sfredelitori şi iubitor de vânătoare cu şoimi. Dar ceea ce îi plăcuse mai mult la Ali era spiritul de dreptate al acestuia; niciodată nu se dusese la

părintele său să se plângă de vreo nemulțumire, nu. năpăstuise pe vreun slujitor fără vină şi nici nu căutase pricină de a se răzbuna. Şi lui Ali Ahmet şi viitorului domn al Țării Româneşti le plăceau ştiințele, iar în învățarea limbilor se luau la întrecere.

Dar anii au trecut... Vlad Dracul a fost ucis la Bălteni din porunca lui Iancu de Hunedoara... Poarta Otomană s-a învoit cu aşezarea lui Vlad-fiul pe tronul Țării Româneşti.

Înainte de a părăsi palatul din Constantinopol, beizadeaua valahă i-a dat lui Ali Ahmet şoimul dresat de el însuşi şi la care ținea foarte mult:

— Tu ştii, Ali, că nu mă despart uşor de el. I-am luat libertatea şi astfel am fost amândoi captivi. El s-a obişnuit; eu — nu. Ce am deprins în timpul şederii aici mie o să-mi fie cu folos. Voi fi şi eu şoim pentru neamul meu, un şoim liber. Ne despărțim prieteni acum pentru totdeauna şi ne vom revedea poate, fiecare slujindu-şi interesele. Poate nici eu nu voi reuşi să împlinesc ce şi-a dorit părintele meu să realizeze; poate că pe tine sultanul te va numi agă, caimacan sau chiar vizir. Drumurile noastre nu se vor mai întâlni, dar voi ține minte anii petrecuți împreună. Iar dacă tu, slujindu-l pe sultan, eu — neamul meu de dincolo de Dunăre, o fi să-ți fiu de folos, să ții minte că voi face de zor ce-mi va sta în putință, cât timp asta nu va fi împotriva țării mele. Ahmet a încercat să scurteze despărțirea grea amândorura:

— Tu pleci în țara ta ca vasal al Porții şi acolo îți vei urrma calea cum te-o duce mintea şi inima. Mai de folos le poți fi alor tăi cu înțelepciunea ta, decât scoțând paloşul. Am deprins împreună multe din obiceiurile de aici, aşa că acum stii cine-ți poate fi prieten şi cum ți-e duşmanul. Du cu tine credința că-ți voi rămâne în orice vremuri — bune sau grele — prieten; nu în amintirea anilor petrecuți împreună fac asta, ci pentru omul dârz şi viteaz care eşti. Ți-am trimis cămila mea favorită la alaiul cu care pleci, în amintirea zilelor când am admirat tenacitatea şi răbdarea acestui animal.

S-au îmbrățişat şi s-au despărțit _ credeau amândoi deopotrivă — pentru totdeauna. Viața şi evenimentele însă,

le-au dat prilejul ca, în repetate rânduri, să-şi poată dovedi unul altuia prietenia şi să se ajute.

CUM SE LUMINEAZĂ NOAPTEA

Anul 1444 a fost greu pentru creştinătate. Una dintre cele mai mari încercări de a stăvili întinderea Imperiului Otoman sfârşise prin infrângerea cruciaților lui Filip cel Bun şi ai Papei. La cruciada condusă de Ioan de Hunedoara a participat şi Vlad Dracul — tatăl viitorului domn Vlad Țepeş — atacând împreună cu ostaşii lui Valerand de Wavrin cetatea Giurgiului; însă şi de data aceea cruciații au fost respinşi.

Fortăreața de la Giurgiu se întărise mai mult ca oricând, acolo era un punct strategic foarte important — un picior pus de turc pe malul valah al Dunării — dar mai ales în vreme de pace era un vad comercial pe calea Braşovului, Sibiului, Liovului spre Constantinopol. Pe aici veneau atlazuri, mătăsuri, tutun, aramă, argint, chihlimbar, precum şi untdelemn, zahăr, piper, smochine şi treceau spre Tarigrad vite, lână, piei, porumb, mei, fasole, sare, ori mărfuri sosite de departe, postavuri de Ypres şi Louvain şi încă multe altele.

În 1445, după înfrân înfrângerea de la Varna, cruciații pregăteau un nou atac împotriva turcilor. Vlad Țepeş a participat şi el cu ostaşii săi la bătălie, călăuzind flota burgundă pe Dunăre, către Giurgiu. De după ziduri 300 de turci îi aşteptau pe valahi şi pe burgunzi; creştinii s-au apropiat ascunşi în spatele unor care, de unde au început să lovească cetatea cu bombarde. Părea să fie o bătălie de lungă durată şi nicicum hotărâtoare pentru vreuna din părți. Până la asfințitul soarelui n-au reuşit să se vădească cine e mai tare.Şi atunci a adunat Vlad Voievod pe comandanți la sine şi a spus:

— Dacă lumina zilei nu ne-a ajutat, să folosim noaptea. Să ne bizuim pe întunericul ei ca să ne fie mai uşor să facem lumină

Mulți n-au priceput tâlcul vorbelor, dar au dat ascultare ordinelor: oştenii au început a strânge crăci şi lemne, le treceau din mână în mână până le zvârleau în şanțul ce înconjura cetatea, şi tot aşa mereu — până s-au adunat

suficient de multe şi când-le-au dat foc, incendiul s-a întins de-a lungul zidurilor şi s-a înălțat amenințător spre vârfurile turnurilor de apărare. Se făcuse ca ziua, de se vedeau turcii cum aleargă încolo şi încoace să domolească pălălaia.

Când flăcările au trecut peste porti şi amenințau deja cetatea, Vlad Țepeş a cerut să vorbească cu paşa — promitându-i acestuia că-i va lăsa pe turci să treacă Dunărea, iar cetatea să rămână în mâna muntenilor.Luntrile asediaților se desprindeau de mal pornind pe Dunăre la lumina flăcărilor înalte, în timp ce turcii rămaşi pe mal făceau temenele şi-i multumeau lui Alah că scăpaseră din cetate.

Muntenii au prins a se veseli de izbândă lesnicioasă. Şi Vodă era mulțumit că în cetate fusese prins însuşi paşa; .şi-ar fi ținut cuvântul să nu-i facă nici un rău, însă Vlad Țepeş avea de plătit o datorie mai veche. Cu ani în urmă,Vlad Dracul, tatăl său, fusese atras într-o cursă la curtea sultanului tocmai de către acest paşă, care primise drept recompensă conducerea militară a cetății Giurgiului. Din cauza lui, Vlad Dracul fusese închis aproape un an de zile şi a scăpat numai dându-şi pe cei doi fii ostateci la Poartă. Aprig la mânie cum era, Țepeş a hotărât ca acolo, pe malul Dunării, să-şi încheie socotelile cu beiul.

Nu se luminase încă de ziuă, focul cu care cucerise cetatea nu se domolise de tot, când oştenii s-au adunat în piață. Prada bogată zăcea acolo maldăre-maldăre, în timp ce butoaie pline cu vin erau rostogolite spre mesele întinse. L-au adus legat pe paşă în fața mulțimii ostenite de nesomn şi amețite de bucuria victoriei. Acolo a dat poruncă Vlad Țepeş să fie pregătită o țeapă aurită:

— Pe supuşii domniei-tale nu am vrut să mă răzbun, căci ei trebuiau să-ți asculte ordinele şi să apere cetatea. Dar pe noi ne cunoşti de când am rămas ostatec la Poartă spre a fi marele Sultan liniştit că tatăl meu, domnitorul Țării Româneşti, îi va fi supus credincios. În grea noapte ne-am zbătut, şi iată că tot în timp de noapte s-a făcut lumină şi la lumina flăcărilor am aflat — după atâta amar de ani- cu cât ți-a fost plătit serviciul făcut Porții. Puțin te-a costat astă

cetate şi uşor ai pierdut-o. Cinstea este mai greu să te hotărăşti să o pierzi; moartea pe care ți-am pregătit-o ți-e hărăzită ca să simți cum înțeapă la inimă trădarea şi vicleşugul. Ai vrut să ajungi cât mai sus în slujbă; mai sus decât în vârful unei țepe nu te putem înălța... De-acolo vei vedea cum se luminează noaptea...

UNDE AJUNGE TRĂDAREA

La numai câteva luni de la începerea domniei lui Vlad Voievod se şi dusese vestea în țară de asprimea cu care pedepsea domnitorul. Dacă se dovedea că învinuirile aduse pârâtului au fost drepte, acesta nu scăpa de tragerea în țeapă, de unde — de altfel i s-a şi tras voievodului porecla de Țepeş. După ce se striga față de toți pe ulițele târgului vina ce-o avea osânditul, acesta era dezbrăcat şi în huiduielile mulțimii adunate îndura chinuri cumplite, căci nu murea deîndată.Îşi primiseră pedeapsa mulți oameni de prin sate şi din scursura târgurilor, prinşi fie cu mâna în chimirul altuia, fie înşelând la socoteală, fie cerşind mila gospodarului de treabă.

Însă boierii erau îngroziți că, într-o bună zi, orbit de furie, domnitorul ar putea da porunci necruțătoare chiar şi împotriva lor dacă ceva nu i-ar fi fost pe plac; mai ales un anume boier Aldea se temea de privirea domnitorului; ocolea ospețele date la curtea domnească, şi la sfatul țării şedea mereu în colțul cel mai întunecat al sălii. Se ținea de vinovat căci trimisese plângere către Poartă că marilor boieri nu li-e pe plac domnitorul şi îl vor pe Dan de voievod. Dacă ar fi bănuit că scrisoarea ajunsese nu în mâinile sultanului, ci ale marelui vizir, cu care Vlad copilărise pe când era ostatec la Poartă, şi că acum voievodul avea ştiință de trădarea lui, n-ar mai fi călcat pe la curtea domnească, ci ar fi apucat calea pribegiei. Marele boier Aldea aştepta însă răspuns de la Constantinopol, dar tremura sufletul în el ca nu cumva mânia domnească să cadă asupra lui. Îi era teamă de privirea iscoditoare a lui Vodă, acea privire pe sub sprâncenele impreunate care-i făcuse pe mulți să se recunoască vinovați.

În zi de duminică, înconjurat de boierii de seamă ai țării, Vlad Voievod i-a primit pe solii neguțătorilor din Lemberg şi apoi i-a chemat pe toți la ospăț. A poruncit slugilor să-i îndestuleze pe meseni, ba el însuşi a mâncat cu poftă din toate cele bunătăți. Masa fusese aşezată în curtea palatului

şi unde se vedeau pe ziduri atârnând cadavrele celor traşi în țeapă cu o zi înainte din porunca voievodului.

În timpul ospățului mesenii încercau să nu-şi ridice privirile într-acolo şi cu greu înghițeau bucatele în mirosul de stârv, dar Vlad Voievod parcă nu observa nici cadavrele înțepenite, şi nici privirile furişe ale celor din jur. Boier Aldea era şi el la ospăț, dar nu a putut pune nimic în gură; când s-au adus fripturile pe platouri mari, Aldea şi-a astupat pe furiş nasul, nemaisuportând mirosul greu şi înecăcios. Voievodul văzu cum întorsese acesta capul a lehamite într-o parte şi l-a întrebat:

— De ce faci asta?

— Luminate stăpâne, stârvurile astea duhnesc din cale-afară de puternic şi toată duhoarea coboară în jos venind încoace, spre mesele de ospăț.

Lui Vlad Țepeş i-au lucit ochii a mânie; întorcându-se către slujitorii săi le făcu semn cu capul:

— Ei, slujitori! Urcați-l pe vel boier Aldea colo sus de-l puneți in țeapa cea mai înaltă, că acolo putoarea nu-l va ajunge, dar nici pe noi trădarea lui nu ne va atinge. Mai veninoasă este trădarea, şi pute mai urât ca orice hoit. Pe tine nimeni nu te-a silit să mă trădezi, ori neamul şi țara să ți le vinzi. Noi am suportat mirosul trădării; în țeapă, boier Aldea,íl vei simți mai tare decât mirosul de stârv - căci, deşi este mai greu, tot cu tine îl vei purta.

Porunca aspră a fost adusă la îndeplinire.

Iar ospățul nu conteni... Nimeni nu îndrăznea să ridice ochii spre țepele de pe ziduri, dar nici să lase bucate pe masă... Către asfințitul soarelui pocalele cu vin roşu ca sângele se goleau tot mai des, însă nicicum nu se pornea veselia.

ZLOTUL

Tepeş Vodă era mare iubitor de dreptate şi mai ales de adevăr. Pe oamenii cinstiți — fie ei slujitori sau oaspeți — îi prețuia cum se cuvine, dar era vai-şi-amar de cel care îndrăznea să-i pună la încercare buna credință.

Aşa se face că, trecând prin cetatea de scaun sumedenie de negustători, ei poposeau pentru una sau mai multe nopți, fără frică de hoție.Odată, a înnoptat în cetatea lui Vlad Țepeş un negustător venit pe meleagurile noastre tocmai din Țara Ungurească. Porunca domnească, către toți cei ce se perindau prin Țara Românească,era să-şi lase carele cu marfă în uliță, iar ei să tragă la han, ori să se odihnească unde găsesc gazdă primitoare; aşa că omul şi-a deshămat caii, i-a adăpat, le-a atârnat desăgile cu mâncare de gât, iar deasupra mărfii a încins o învelitoare pestriță şi cam ponositä, de nimeni n-ar fi crezut că aceasta acoperă bogății de tot felul. Apoi s-a dus să cinstească cu alți negustători la o cană de vin vechi.

A doua zi, pregătindu-se să pornească la drum, negustătorul a observat că-i lipseşte o pungă cu 160 de zloți de aur. A mai căutat o dată, şi încă o dată, iar când a fost sigur că nu se înşeală s-a dus cu plângere direct la voievod. Vlad Țepeş l-a ascultat până la capăt şi apoi l-a trimis acasă:

— «Du-te, mâine în zori vei avea aurul tău la loc»

A chemat în grabă pe maimarele străjilor şi slujitorilor şi le dădu poruncă aspră să caute hoțul; iar de nu va fi găsit făptaşul, să se ştie că va nimici oraşul. Nici nu bătuse orologiul al doilea ceas din noapte, iar hoțul fusese deja prins. Aşa cum fusese dată porunca, slujitorii au adus punga cu aur găsită asupra făptaşului direct la palat; voievodul a adăugat de la el un zlot şi abia apoi a fost pusă în carul negustătorului.A doua zi negustătorul a găsit punga cu bani la locul ei. Bucures din cale-afară se repezi de numără zloții: îi numără o dată, şi a doua oară, de trei şi patru ori la rând, dar mereu îi ieşea un zlot în plus. Se duse la voievod şi-i spuse:

— Stăpâne, am găsit aurul, şi iată un zlot care nu-i al meu. Eu am avut numai 160.

Domnitorul Țării Româneşti a dat din cap mulțumit:

— Apoi să ştii, neguțătorule, că dacă nu-mi spuneai asta, locul tău în țeapă ar fi fost alături de hoț. Mergi în pace şi spune-le a lor tăi că în țara lui Vlad zis Țepeş nimeni nu are pagubă. Ba încă găseşte şi în plus... Dar să le spui şi cum cinstea ta te-a scăpat să nu fi tras în țeapă alături de tâlharii de rând — căci tu nu te-ai bucurat la câştig străin şi lesnicios. Drumurile țării mele sunt largi şi primitoare, nu se cade să fie ocolite de fețe prealuminate şi preacumpătate.

VREREA SE PLĂTEŞTE

Puțini sunt aceia care, atunci când au prilejul să plătească pentru relele pricinuite lor,nu o fac deîndată ce pot. Iar Vlad Țepeş a fost dintre oamenii ce-şi poartă cu sine răbojul cu invinuiri: în anii grei ai pribegiei a strâns în suflet destulă ură împotriva boierilor ce-i stătuseră în cale spre scaunul domnesc, împotriva neguțătorilor din părțile Sibiului şi ale Braşovului, care îl sprijiniseră la început cu bani, punându-i însă condiții.

— Vrerea noastră trebuie respectată. Când vei ajunge domnitor, să nu uiți ce servicii ți-am făcut şi cum ți-am fost alături. Ca mare voievod al Țării Româneşti tu să nu pui taxe pe mărfurile ce le-om aduce de peste munți şi pe noi să ne laşi liberi să luăm ce avem de trebuință din câmpie

Vlad nu a stat în cumpănă dacă să primească învoiala sau nu: cum era el printre străini, orice mână de ajutor trebuia folosită — aşa că a întărit în fața mai-marilor neguțători saşi:

— Vrerea voastră va fi respectată; înainte de orice, datoria trebuie plătită.

Şi iată că peste doi ani de zile Vlad Țepeş a ajuns domn al Țării Româneşti. A adunat în grabă divanul în miez de noapte, de intrase spaima în bieții boieri: fiecare credea că voievodul a trimis numai după sine să-l cheme la palat fără zăbavă, şi acesta nu putea fi semn bun. De aceea unii necrezând că este vorba numai de un sfat de taină cu marii boieri — şi simțindu-se vinovați față de noul domn, au apucat calea pribegiei. Iar când Vlad Voievod a dat cu ochii cu cei sosiți la palat, a prins a râde răutăcios:

— Nu v-ați prea grăbit să veniți încoace, cinstite fețe boiereşti, la chemarea mea. Păreți cam speriați domniile voastre. Nu eu sunt de vină, ci poate cugetele voastre încărcate cu păcate. Eu am socotit că-i mai bine să ne vedem în ceas de noapte; atunci mintea este mai limpede şi lipsită de griji, iar zorile ne vor găsi cu hotărârile luate. Cu sfatul

domniilor voastre, aste hotărâri luate de noi trebuie să fie drepte.

— Mai întâi: boierii care la chemarea mea nu au venit, nu mai au ce călca în palat, cât voi fi cu domn. Pentru familiile lor sunt locuri destule de pribegie în afara hotarelor țării, iar averile lor le vom lua să le țină locul în visteria țării, cât or lipsi ei din sfat. Bine ați făcut, cinstiți boieri că ați venit la chemarea stăpânului țării; altminteri vă aştepta aceeaşi soartă.

Nici nu se luminase bine de ziuă şi tot oraşul aflase de boierii surghiuniți.

A intrat frica în neguțătorii din țară şi între cei de aiurea veniți cu stofe şi mătăsuri scumpe, brocarturi şi şaluri sclipitoare, arome de tot felul... S-au vorbit între ei şi s-au dus la voievod cu daruri multe să-i mulțumească dinainte pentru că va proteja breasla lor. Ba încă, acei neguțători secui de la care Vlad Țepeş luase bani înainte de a fi domn au încercat să-i amintească de binele făcut. Ei au rămas în sala mare în care Vlad Voievod le ascultase inchinarea:

— Măria Ta a avut dreptate când ne-ai spus la Sibiu: „bine e să dai; mereu ai datornici, şi ei chiar dacă îți plătesc datoria aşa cum a fost învoiala, desigur că nu uită şi cât i-ai ajutat". Pentru asta am venit aici, Măria Ta. Noi te-am ajutat în vremuri de restrişte, iar acum tu poți să ne dai țidulă la mână ca să nu plătim vama pe mărfurile ce aducem în Țara Românească.

Vlad Țepeş nu a ascultat până la capăt: îşi amintea bine cum repetase: „Datoria trebuie plătită înainte de toate". Aşa că întrebă:

— Câți de-ai voştri sunteți aici? Voi porunci atâtea țepi să se aducă, ca să vă puteți alege țeapa în care veți fi traşi. Nu erați din locurile acestea, şi ați uneltit împotriva domnitorului sprijinindu-mă pe mine. Dar dacă veți face la fel, ajutând pe duşmanii mei să-mi ia locul?! Deci viața voastră ar fi în primejdie, voi înşivă fiindu-mi mie duşmani. Banii vi i-am inapoiat cu vârf şi îndesat, dar nu vă mulțumeşte. Aşa că, înainte de a face orice altă înțelegere, eu îmi plătesc datoria față de voi. Pentru că mi-ați fost de ajutor

voi fi îngăduitor şi dau poruncă numai să vi se ia mărfurile cu care vindeți şi cumpărați jurăminte, trădători şi chiar domnii. Iar de nu vă veți vedea de treabă şi nu veți respecta rânduielile Țării Româneşti care vă primeşte oricând la curtea noastră domnească, se va şti a se da plată pe măsură!

CANA DE AUR

Vlad Voievod în Tara Românească a fost vestit pentru ura sa înverşunată împotriva trândăviei şi hoţiei de pe ogorul întins pe care-l stăpânea; a reuşit să distrugă buruienile acestea vătămătoare pedepsindu-i aspru pe vinovaţi. Încă se mai spune că mulţi au fost omorâţi fără chibzuială îndelungată Şi au fost traşi în ţeapă fără a avea vreo vină.

Localnicii şi străinii erau atât de îngroziţi, încât se temeau ca nu cumva să fie măcar bănuiţi de furt ori tâlhărie, nedreptate săvârşită sau minciună, ori că ar fi pricinuit vreun rău cuiva... Căci nimeni nu scăpa de pedeapsă nici prin vicleşug ori răscumpărare, sau căindu-se şi implorând îndurare. Până hăt-departe sc dusese vestea asprimii cu care pedepsea Ţepeş Vodă pe cei de rea-credinţă; domnitorul era atât de temut, încât nimeni nu ar fi îndrăznit să-i calce porunca ori să se apuce de înşelătorii.

Lângă un izvor cu apă limpede şi rece Vlad Vodă a poruncit să se construiască o fântână în drumul călătorilor de pretutindeni. Trecea pe acolo mult popor de-al ţării şi de pe meleaguri străine şi toţi binecuvântau pe cel ce făcuse fântâna lângă care puteau poposi. Iar dacă văzu voievodul că locul acela este într-adevăr în calea tuturor şi-i pustiu în jur, încât cea mai apropiată aşezare omenească se afla peste două dealuri şi o râpă, a pus pe marginea fântânii o cană mare de aur meşteşugit lucrată. Cine vroia să-şi astâmpere setea şi oboseala drumului putea bea apă din fântână cu cana aurită; apoi fiecare o punea la loc unde o găsise şi nimeni nu a îndrăznit să o ia de acolo.

Cana cea de aur a trecut prin mii şi mii de mâini; i s-au tocit marginile, luciul i s-a întunecat, însă nimeni nu a luat-o cu sine; atât era de preţuită cinstea în Ţara Românească în timpul domniei lui Vlad Ţepeş, şi mult timp după moartea acestuia.

CARUL CU FÂN

Într-o zi s-a trimis veste de la domnie că voievodul se va duce la cetatea Bucureştilor şi că pe cale să i se iasă în întâmpinare. Fiind duminică, de-a lungul drumului s-au strâns mulțime de târgoveți si săteni în straie de sărbătoare, unii — curioşi să-l vadă pe Vlad Țepeş, alții- fiindcă aşa suna porunca.

Alaiul domnesc nu era mare; trecea cu grabă prin localități căci trebuia să iasă în cale dincolo de Bucureşti unui agă din partea Porții Otomane. Se făcuse ora prânzului. Rădvanul lui Vodă tocmai ieşise dintr-un sat mic şi nevoiaş — după cum îl arătau casele şi biserim proptită la marginea drumului _ şi urca la deal. Când să treacă peste culme, alaiul s-a oprit: un car încărcat cu fân zăcea fără o roată la marginea şanțului.

Vodă era destul de cătrănit din cauză că venise om de la Poartă, aşa că s-a mâniat şi mai tare de întârzierea iscată. A poruncit să fie adus inainte-i țăranul cu pricina spre a-l pedepsi. Dar când l-a văzut pe bietul om cu o cămaşă ce abia se ținea pe el şi cu fața suptă, l-a întrebat:

— Au n-ai aflat că Vodă trece astăzi pe aici?

— Ştiut, Măria Ta.

— Atunci de ce nu ai ieşit în întâmpinare la marginea satului, să fie de bucurie că trece domnul Țării? Săptămâna întreagă ai trândăvit şi acum îți duci fânul acasă?

Sărmanul om era atât de ostenit că nici nu a cătat că lui Vodă nu se cade să îi răspunzi.

— Apoi am trudit zi de zi, dar cu puțin folos. În luna lui Cireşar focul mi-a lovit casa şi acareturile, de am rămas cu ograda pustie şi n-am puteri să fac gospodăria aşa cum s-a ținut ea de la tătâne-meu. Boierul mi-a dat căruța să-mi duc fânul acasă, dar pentru asta trebuie să-i strâng şi lui fânul şi să i-l duc, nu cată că-i zi de duminică. El ți-a ieşit în cale supus Măriei Tale, dar noi suntem supuşi şi pământului, şi boierului, nu numai voievodului țării.

— Nu-i bine, flăcău, să-mi întorci cuvântul. Se vede că eşti mai iute la vorbă decât la treabă, căci unui gospodar nu i se rupe căruța în drum — cu atât mai vârtos cu cât nu este lucrul lui.

Flăcăul obidit nu se lăsă dator cu răspuns:

— Nu vorbesc cu păcat, dacă o să afli Măria Ta că boierul îmi dă carul tot când acesta are vreo roată slăbită din strânsoare sau când altceva nu e ca lumea pus la locul lui, că nu se întâmplă prima dată când trebuie să-i duc înapoi carul bun. De aceea ostenesc din greu, căci nevoiaşului cu o mână i se dă şi cu două i se ia din puținul ce îl are. Dacă Măria Ta o să mă pedepseşti pentru îndrăzneală, nimeni nu o să bage de seamă că un om din sat nu se mai întoarce la casa lui; poate doar boierul să creadă că mi-am luat lumea în cap, ca să fac avere cu carul lui şi-mi scoate nume de tâlhar. Lasă-mă, Măria Ta, să mă duc să-i duc carul cu fân, şi singur oi veni la curtea domnească să-mi primesc pedeapsa.

Vlad Voievod a stat în cumpănă: să facă dreptate acolo pe loc, sau să se încreadă în vorbele țăranului? Cum drumul se slobozise deja, rădvanul porni mai departe cu zor, rămânând ca țăranul să se înfățişeze la palat...

Călătoria la Bucureşti s-a terminat cu bine: omul sultanului trimis în Țara Românească era chiar vizirul Ahmet Ali, cu care Vodă se avea foarte bine. După ce oaspetele şi-a sfârşit trebile poruncite de sultan, Vlad Voievod a rămas cu el până în noapte târziu cercând şi aflând câte ceva din intențiile sultanului, iscodind ce trădări şi vânzări se pregătesc între zidurile seraiului. În timp ce ei vorbeau de anii de ucenicie la acelaşi dascăl, în visterie se umpleau săculețe cu galbeni zornăitori şi sunducuri cu tot felul de minunății scumpe, spre a lua calea Constantinopolului, unde aveau rostul să-i amintească vizirului că în Valahia are un prieten şi un protejat.

Treburile domniei luând o întorsătură aşa de liniştitoare, Vlad Țepeş s-a întors mulțumit la cetatea de scaun. Pe drum, trecând prin satul cu pricina s-a interesat de țăranul cu carul cu fân. A aflat că plecase spre Târgovişte şi că toți vecinii îl țineau de bun gospodar; că îi fusese

trăsnită casa pe când el era la lucrul câmpului şi că n-aveau cum îl ajuta, căci de-abia se ajungeau cu de-ale gurii pentru ai lor; doar boierul dădea câte ceva împrumut, de-i rămâneai apoi rob toată vara; îți da de bun şi ce era prost, însă primea numai ce era bun şi zicea că tot el este cel înşelat.

Omul sosise la curtea domnească de două zile; Vlad Țepeş l-a chemat la sine şi i-a spus:

— Ori vrei să rămâi pe lângă noi şi te-om plăti cu simbrie, de o să poți să te întorci în sat să-ți ridici casă, ori te duci acum la bucata de pământ şi om porunci să capeți de la noi un car cu boi şi un cal. Că, deşi ne-ai văzut mâniat, nu ai căzut în genunchi, ci ți-ai spus păsul şi am aflat cum se poartă boierul cu sătenii. Să lucrezi cu tragere de inimă, că pe tine doar adevărul te-a scăpat de ştreang. La curtea domnească avem nevoie să aflăm toate cum se petrec, aşa că ne place când un om semeț ne spune de se săvârşesc nedreptăți. Lucrează cu spor şi ai să ai zi de odihnă, pentru ca atunci când va trece alaiul nostru prin sat să poți să ne ieşi în cale, ca tot omul vrednic!

Omul era legat de pământul lui, aşa că nici măcar nu s-a bucurat de cinstea ce i-o făcea domnitorul, luându-l în oastea sa. A mulțumit cum se cuvine că poate pleca acasă în satul lui. Nu s-a mirat de judecata făcută, căci toți îl ştiau pe Vodă de om bun şi drept. A doua zi în zori şi-a luat căruța şi calul date de la domnie şi a pornit spre vale. În sat s-au bucurat când l-au văzut nevătămat şi vesel, deşi până atunci el nici n-a ştiut cât fusese de îndrăgit de toți. Vecinii îl iscodeau să afle ce i-a spus domnitorului. Mai cu seamă boierul era tare îngrijorat căci judecata voievodului măsura vina fiecăruia după socoata lui. Avea boierul de ce să se teamă...

CĂMAŞA RUPTĂ

Neobosit gospodar în trebile interne ale țării, Vlad Țepeş a hotărât de la bun început să facă rânduială în toate cele câte erau strâmbe în Țara Românească. A fost neiertător cu cei ce țeseau minciuni şi intrigi; ura tot atât de mult hoția şi lenea, căci una se trăgea din cealaltă, şi — este ştiut că lenea-i un vierme ce suge vlaga faptelor bune. Aşa că, pentru leneşi oricând mai erau țepuşe în care să fie înălțați...

Într-o zi Vlad Voievod a văzut în mulțimea de oameni ce se adunaseră la târg un sărman cu cămaşa ruptă în spate. A dat poruncă oştenilor să fie adus omul la palat. Aceştia l-au luat pe sus şi de îndată ce au ajuns la curte l-au şi înfățişat domnitorului şi Sfatului boierilor. Acolo Vlad Vodă l-a chemat să-l vadă mai de-aproape; nu l-a întrebat nici de unde este de loc, nici de ce este aşa de sărac, ci numai dacă are sau nu nevastă. Bietul om a răspuns dântr-o suflare:

— Am, Măria Ta.

— Atunci du-mă acasă la tine să o văd!

Au mers cu toții până în satul apropiat şi au intrat în casa nici prea arătoasă, nici prea sărăcăcioasă a omului cu pricina. Le-a ieşit în întimpinare o femeie voinică şi sănătoasă — pasă-mi-te era nevasta.S-a întors Vlad Voievod către bărbat:

— Ia spune, în anul ăsta ați semănat in?

— Avem in din belşug, Măria Ta, — a prins omul curaj, arătându-i inul cules.

S-a întunecat la față domnitorul — aşa de mult i se apropiaseră sprîncenele în încruntare; a spus către femeie:

— De ce eşti leneşă față de bărbatul tău? Datoria lui este să are, să semene şi să culeagă ca să te hrănească, iar tu trebuie să-i faci bărbatului tău îmbrăcăminte frumoasă, care să fie totdeauna curată. Însă se vede treaba că nici cămaşă nu vrei să-i coşi, deşi eşti sănătoasă şi voinică. Înseamnă că tu eşti vinovată că umblă şi neîngrijit şi cu haine rupte pe el.Dacă bărbatul tău nu ar fi semănat in,

atunci pe el l-aş fi găsit vinovat de starea în care este. Judecata a fost dreaptă şi aspră: voievodul a poruncit să fie tăiate mâinile femeii cu securea, ca să se vadă cum sunt pedepsite femeile care degeaba au mâini, dacă nu sunt şi harnice.

OSPĂȚ DE POMANĂ

Se scurseră aproape patru ani sub domnia lui Vlad Țepeş Voievod şi treburile țării intraseră pe făgaşul bun: mai puține hoții, drumurile mai sigure, dările încasate la timp, ogoarele lucrate de la un capăt la celălalt. Ulițele târgurilor erau mai curate, iar oamenii nu mai căutau din temiri-ce pricină şi ocară, că le era frică să nu ajungă sfada la urechile domnitorului.

Însă, în zi de sărbătoare se iveau ca din pământ tot felul de cerşetori care se țineau ca scaiul după gospodarul cinstit, până când acesta le zvârlea un bănuț. Mulți dintre cerşetori erau şchiopi sau ciungi, dar şi mai mulți se prefăceau schilozi sau că suferă de vreo meteahnă care le sucise mâna, ori degetele, sau gâtul; neputincioşi din cei mai urâți la vedere se târau pe lângă pragul bisericilor cerând de pomană...

Şi iată că Țepeş Vodă a prins să se intereseze de toți aceşti amărâți ai vieții şi bătuți de soartă — cum ziceau ei. A trimis poruncă până în cel mai depărtat colț de țară să vină la el cine e bătrân, bolnav, orb, şchiop, sărac de minte. I-a chemat şi pe vagabonzii ceia ce băteau ulițele fără nici un rost, de s-a adunat la un loc mulțime de norod.Vlad Vodă le-a trimis vorbă că are pentru toți de lucru pe lângă curtea domnească şi fiecare să meargă să-şi aleagă unde ar vrea să muncească dând o mână de ajutor. Care n-o găsi ceva pe potrivă nu va fi izgonit, însă bine ar fi pentru el să-şi aibă coltişorul său în care să-şi dobândească cele de trebuință.

S-au imprăştiat toți prin dughenele meşteşugarilor, pe la grajduri şi prin bucătării, şi s-au apucat de treabă cum îi țineau puterile. Din poruncă. domnească seara li s-a pregătit un ospăț îmbelşugat. A doua zi, cei mai mulți dintre ei s-au dus la trebile lor, dar încă mulți au rămas locului fără a mai face ceva...

Înainte de ora prânzului a venit la ei un om de-al domnitorului şi i-a chemat iar la ospăț, să bea şi să mănânce pe săturate. Cei care se apucaseră de treabă erau la lucru; aşa că de pomana din partea lui Vodă au avut parte doar leneşii şi nevolnicii. Când veselia era în toi şi se întreceau unul pe altul în a lăuda pe binefăcător, însuşi domnitorul a intrat în casa unde se chefuia. I-a văzut pe toți mulțumiți — aproape că uitaseră de mizeria în care trăiau — şi le-a spus:

— Voi nu v-ați găsit nicăieri locul?

Iar gloata de nevolnici şi tâlhari s-a îngrămădit în jurul lui strigând:

— Aici ne e locul, Măria Ta!

Glasuri răzlețe vroiau să se facă auzite:

— De multe avem trebuință; dacă Măria Ta o să dai cum te-o lumina cel de sus, mare mulțumire o să ai. Fă, Măria Ta, cum te învață inima şi cugetul tău bun, după cum ne-ai ospătat.

Slugile domnesti încercară să facă linişte între mesenii deja puşi pe veselie şi şagă, şi Vlad Țepeş a adăugat:

— Cum v-aş-putea eu ajuta să nu mai aveți nici un fel de griji, să nu mai suferiți, voi, ce cunoaşteți şi foamea, şi frigul, şi batjocura, dacă voi înşivă nu vă ajutați? Vreți să nu mai aveți nevoie de mila nimănui? Toți au strigat:

— Vrem, stăpânul nostru! — căci îl credeau cu inimă largă şi mână darnică, de se aşteptau acum să primească toate cele lucruri pe care le pofteau.

A ieşit Vlad Voievod din casa în care ospățul continua şi unde mesenii întrezăreau deja prin aburii vinului tihna şi plăcerile promise. A poruncit slugilor să închidă uşile pe din afară şi să dea foc casei; toți care au fost înăuntru au ars; fumul gros îneca vaietele şi gemetele.

La chindie s-au întors cei ce dăduseră o mână de ajutor la trebile curții domneşti şi s-au mirat că numărul mesenilor era mai mic; au mâncat în grabă şi au adormit osteniți de zorul zilei, fără să ştie că doar aşa au scăpat cu viață. Vlad Țepeş a adunat sfatul şi înaintea tuturor boierilor a spus:- Celor ce au pierit în flăcări eu le-am vrut binele; când i-am chemat pe toți la curte am vrut să fie slobozi de grija zilei de

mâine; cei care au înțeles cum am făcut s-au apucat de treabă. Alții însă numai ziceau că le era greu să fie povară şi pe aceia i-am ajutat să nu mai aibă nimic de făcut.

VORBA DULCE

De felul său, Vlad Țepeş Voievod era drept, însă cu fire aprigă, de era vai-şi-amar de cel ce îi şedea în cale: la fel de neînduplecat față de supuşii săi şi față de străinii aflați în ospeție ori numai în trecere prin Țara Românească. Nimeni nu îndrăznea să-i stea împotrivă nici cu fapta, nici măcar cu vorba. Cel ce greşise era judecat in fața tuturor iar voievodul întocmea acuzarea în aşa fel, încât fiecare se făcea vinovat de propria-i condamnare.

Când era omul simplu, cumpătat, şi-şi cântărea cuvintele cu luare aminte — îi era mai lesne să scape de tragerea în țeapă; iar cei înfumurați şi siguri de ei adeseori dădeau răspunsuri ce-l nemulțumeau pe domnitor: era ca şi cum singuri şi-ar fi ales țeapa în care să fie traşi.

Cică au venit la Vlad Țepeş doi călugări, tocmai din Țara Ungurească. Voievodul i-a cinstit cum se cuvenea să se poarte cu nişte fețe bisericeşti; i-a aşezat la masă cu dânsul, dar nu l-a răbdat inima să-i lase liniştiți să îmbuce mâncărurile alese. L-a luat de o parte pe unul dintre ei şi arătându-i zeci de oameni traşi în țeapă şi pe roată l-a întrebat, cu o sclipire răutăcioasă în ochi:

— Părinte, ce zici dumneata, oi fi făcut cu bine pedepsindu-i pe nevrednicii ăştia de atârnă acum în țeapă? Ori vina lor n-ar fi cerut moarte, şi eu m-am pripit Călugărul nici nu aşteptă să-şi termine domnitorul vorba:

— Rău ai făcut. Tu pedepseşti fără îndurare, deşi un stăpânitor trebuie să fie milos. Aşa făcând Măria Ta, ai ajuns un călău, iar cei pe care i-ai condamnat sunt mucenici, victimele cruzimii tale. Viața lor te va costa liniştea...

Vlad Țepeş îl lăsă să vorbească şi să-şi spună indignarea, dar nu-i mai dădea ascultare. Greu de crezut că nu l-ar fi supărat cuvintele călugărului ; se încruntă, în timp ce pe buze i se aşternu un zâmbet zeflemitor. Nu prevestea nimic bun mânia stăpânită, ca un nor întunecat într-o zi prea călduroasă.

L-a chemat şi pe al doilea călugăr şi i-a repetat întrebarea. Mai cumpătat la judecată şi la vorbă decât tovarăşul său, Călugărul rosti:

— Până acum se ştie că stăpânitorul unei țări este pus de Dumnezeu ca să pedepsească pe răufăcători şi să miluiască pe cei buni. Dacă Măria Ta a poruncit să fie traşi în țeapă aceşti oameni, înseamnă că ei au fost pedepsiți după faptele lor, şi bine le-ai făcut.

De data aceasta cel care se grăbi să curme răspunsul a fost Vlad Țepeş, căci deja luase hotărârea ce să facă cu călugării. I se adresă cu indignare celui ce vorbise mai întâi:

— De eşti călugăr, de ce nu-ți vezi de treaba ta în mănăstire sau unde te-ai ascuns de viața lumească?! Ce cauți prin târguri şi cetăți, pe la stăpânitori cu slavă, dacă tot nu ştii nimic? Dacă îi admiri pe mucenicii din țeapă, facă-se voia ta, şi să devii mucenic ca ei; dacă vrei, poți fi pus chiar mai presus.

De îndată porunca fu adusă la îndeplinire. Călugărul cel smerit nu a spus nimic: a urmărit pedepsirea şi a aşteptat ca voievodul să-şi aducă aminte de el. Vlad Țepeş a poruncit să fie petrecut cu caleaşca până la hotarele țării, iar la plecare i-a spus:

— Eşti înțelept că nu dai sfaturi într-un loc ce nu ți-a fost hărăzit ție. Când cel puternic face un lucru, tu te gândesti dacă şi-a slujit interesele sale, nicidecum să-l judeci de unde eşti, fără a te pune în locul lui. Asta ai ştiut să faci şi ți-a slujit.

I-a dat cincizeci de ducați de aur ca să-i folosească cum l-o duce pe el capul, căci — gândea voievodul — dacă mintea este sănătoasă, iese treabă bună.

DOMNITOR PÂNĂ LA MORMÂNT

Deşi avea o fire aprigă, Vlad Voievod cârmuia ţara cu tragere de inimă şi cu multă dreptate. Totuşi, pohtitori la domnie se găseau destui: nu din dragoste de ţară vroiau tronul Ţării Româneşti, ci din sete de mărire şi de bogăţie. Aceştia se duceau cu pâră la sultanul turc şi umblau cu minciuni pe la voievozii din jur — doar-doar l-or face urât şi nedorit pe Ţepeş, pentru ca să-i poată lua locul.

Un astfel de pretendent a fost şi Dan, de-şi zicea el însuşi „Dan Voievod" fără să fi ajuns măcar pe tron. El a dat în dreapta şi în stânga daruri scumpe şi a promis către Poarta Otomană să mărească tributul de îndată ce s-ar afla la domnie, iar în schimb — a primit ajutorul dorit.

Curând după ce Vlad Voievod îşi începuse domnia, Dan a intrat în Ţara Românească cu firman turcesc de la sultan şi cu oştire sprijinită de străini, ca să ocupe scaunul domnesc. Vlad Ţepeş şi-a adunat armata şi după o luptă aprigă vreme de şapte ceasuri îi puse pe goană oastea, iar pe „Dan Voievod" îl prinseră câţiva munteni şi-l aduseră legat fedeleş în faţa domnitorului Ţării Româneşti. Prizonierii au fost făcuţi robi şi daţi vitejilor drept răsplată; iar lui Dan., pretendentul la domnie, Vlad Ţepeş i-a pregătit o pedeapsă aleasă cu grijă: singur să-şi sape mormântul.

A doua zi, Vlad Voievod a strâns toată oştirea chiar pe locul unde se dăduse bătălia şi, după ce au fost traşi în ţeapă boierii vinovaţi de-a fi trecut de partea pretendentului la domnie, a fost adus Dan. I s-a dat o lopată şi a fost pus să sape groapa, în timp ce un preot rostea rugăciunea de înmormântare. Oşteni şi domnitor se veseleau laolaltă...

Din când în când câte un trimis de Vlad Ţepeş se apropia de groapa osânditului şi-l îndemna la treabă: „Să fie groapa mare, cum se cuvine pentru un voievod, ba mai mult, unui domn al Ţării!" Iar când „Dan Voievod" a contenit lucrul, Vlad Ţepeş a poruncit să se sune din trâmbiţe, ca să afle tot norodul de pedepsirea pretendentului la scaunul domnesc şi i se adresă lui Dan:

— Vezi acum în jurul tău pe toți cei pe care ți i-ai fi dorit supuşi la picioarele tale şi înfrânți. Pleacă-ți privirea ca să-ți aminteşti calea ce-o mai ai până la sfârşitul domniei şi a vieții tale, căci nici pe ea nu mai eşti stăpân: aici e groapa pe care singur ți-ai pregătit-o, nu acum, ci venind încoace cu gând de cucerire, ca să fii stăpânitor.Astfel a socotit Vlad Țepeş că. s-a răzbunat, dând totodată pildă celor ce pohteau la tronul Țării Româneşti. Pe „Dan Voievod" l-a lăsat stăpân atotputernic pe bucata de țarină unde săpase groapa de mormânt, căci numai atâta glie se cuvine celui care, cu ajutor străin şi trecând prin sabie țara, vrea să o stăpânească.

VORBE FALSE

După ce il înlăturase pe Dan, pretendentul la domnie sprijinit de Poartă, Vlad Țepeş se aştepta la represalii din partea turcilor. Înțelesese că lui Mahomed al II-lea nu-i era pe plac felul în care Țara Românească îşi ridicase capul şi cerca acum să se opună măririi haraciului; de aceea aproape îndoise numărul străjilor de la Dunăre pe cât se întindea hotarul. Pe de altă parte, trimise iscoade pricepute chiar în Imperiu să afle ce se mai pune la cale.

Dar sprijinul cel mai de nădejde l-a pus în cei câțiva oameni credincioşi lui, aflați chiar în slujba sultanului. Prietenia cu ei se legasc în anii când Vlad, ca fiu de domnitor al unei țări închinate Porții Otomane, fusese ostatec la Constantinopol, şi căpătaseră cu toții învățătură de la acelaşi dascăl. De fapt, surghiunul acela — departe de țară şi departe de familie îl salvase pe tânărul Vlad Voievod, moştenitor al scaunului domnesc de la pieire când, în 1447 Iancu de Hunedoara năvălind cu armată în Țara Românească îi ucisese tatăl, pe Vlad Dracul, pentru că, silit de împrejurări, se închinase din nou Porții. Prietenia aceasta, întreținută cu daruri bogate, s-a dovedit a-i fi de folos lui Vlad Țepeş căci de la marele vizir a aflat că sultanul l-a trimis pe Hamza beg de la Nicopole să-l prindă şi să-l aducă spre aspră judecată în fața sa.

Însă, un timp s-a crezut că ştirile nu au fost adevărate: Hamza beg trimisese solie că doreşte să fie lăsat numai să treacă în pace, fără vătămare, spre nord, unde la hotar, o neînțelegere cu cetățile ungureşti l-ar fi nemulțumit pe sultan. Drept semn că cele spuse sunt adevărate, grosul oştilor aveau să rămână cu Hamza beg` în apropiere de graniță, la intrarea în țară, iar un grec — pe nume Catavolinos — cu o suită redusă vor veni până la Târgovişte să-l salute pe domnitor şi vor pleca mai departe spre a se înțelege cu ungurii la fața locului. Prea se potriveau toate bine şi erau nesupărătoare ca să fie într-adevăr aşam Prea multă grijă aveau turcii -să li se cunoască intențiile...

Numai că Vlad Voievod, aflând că Hamza beg era însoțit de Catavolinos, copil al Fanarului, fără patrie şi fără neam, perfid şi lacom de intrigi cum altul nu s-ar mai fi găsit în tot Imperiul, cunoscând ce plase veninoase reuşea să țească mintea grecului, a devenit de două ori mai prudent şi chibzuit. A trimis vorbă că înalta solie este aşteptată în cetatea de scaun a Țării Româneşti, iar că oştilor rămase lângă Strehaia le va trimite hrană îndestulătoare pentru oameni şi animale. În locul şirului de care cu provizii s-a îndreptat într-acolo ceata de viteji a domnitorului şi astfel a fost capturat detaşamentul de turci în frunte cu Hamza beg. De fapt, ei trebuiau .să-l aducă pe Vlad Țepeş la Constantinopol, de îndată ce prin vicleşug, Catavolinos ar fi reuşit să-l atragă în cursa pregătită.

Vlad Țepeş s-a prefăcut a nu avea ştire de planurile perfide ale lui Catavolinos. Ca de obicei l-a poftit la ospăț şi în fața pocalelor cu vin rubiniu începu a-l înțepa cu vorba şi cu privirile:

— Nu bea mult, oaspete din Fanar, că în fundul pocalului stă adevărul, şi dacă-ți pică pe limbă, o să spui lucruri de care te vei căi!

Catavolinos nu s-a dat bătut: încrezător în mintea lui nici nu a simțit îndoiala ce pusese stăpânire pe însoțitorii săi. Cu glas mieros, îl fugă în repetate rânduri pe Vodă să pornească cu ei a doua zi — pasă-mi-te către cetatea ungurească — căci spiritul de dreptate al voievodului muntean ar fi fost cică o chezăşie că ce li se cere ungurilor nu este o încălcare a înțelegerii cu Imperiul Otoman...

Avea limbă ascuțită grecul, şi mai avea ochi adânciți în orbite şi care alergau la dreapta şi la stânga în aşteptarea răspunsului voievodului valah. Adăugă, cu convingere:

— Înalta Poartă te va răsplăti pentru sprijinul dat mie, când voi spune că te-ai pus chezaş bunelor noastre intenții. Nu îți cer să-mi dai oştire în ajutor, nici bani _ ci numai să mergi cu mine. Eu singur m-am gândit că Domnia Ta nu vei refuza să-l slujeşti pe sultan şi mă vei urma, lăsând grijile țării deoparte două zile...

I s-a făcut lehamite lui Vlad Ţepeş de atâta vorbărie şi tămâiere din partea celui care, mâncând din bucatele date, cugeta nu cum să mulţumească pentru ospitalitate, ci cum să ceară preţ mai mare pe capul domnitorului şi i-a zis:

— Eu credeam că măritul Mahomed te-a trimis încoace. Dar dacă spui că zelul tău de-a mă vedea aruncat în Bosfor nu este din poruncă, ci singur ţi-ai ales calea asta, am să-ţi împărtăşesc ceva: ştiam că ai cuget negru şi limbă ascuţită, dar te-am primit ca pe un sol de bună-credinţă. Tu nu ştiai că pentru cei ce se fac vinovaţi, dreptatea mea e neagră, şi că la curtea mea domnească sunt ţepi ascutite? De te-oi înălţa în vârful uneia, de-acolo de sus vei vedea cum oastea lui Hamza beg a căzut în mâinile noastre. Ori poate că acolo sus vei simţi doar ascuţimea ţepii şi vei înţelege că ascuţimea limbii nu ţi-a fost de vre-un folos.

ZID DE APĂRARE

De mult timp hotărâse Vlad Țepeş că țara mai avea nevoie de o cetate întărită, unde să se poată rezista duşmanului, dacă cetatea de scaun ar fi fost luată. Din poruncă domnească armaşii au ales locul cel mai potrivit planurilor de apărare ale lui Vlad Voievod: pe drumul Făgăraşului, acolo unde Argeşul a săpat de veacuri albie adâncă între munți şi unde cică ar mai fi fost cândva metereze, pe o stâncă singuratică despărțită de culmile din jur.

Şi iată că sosi momentul când vremile potrivnice s-au mai domolit: Vlad Țepeş avea de la Corvini promisiuni de ajutor, sultanul Mahomed al II-lea uitase — cuprins de alte trebi — de înlocuirea lui pe tronul Țării Româneşti, şi atunci Țepeş hotărî să se înceapă construirea cetății. Prin sate şi târguri au răsunat tobele de se vestea că la fiecare 20 de localnici unul va trece în slujba domniei să lucreze pentru cetate. Cei din cetatea Târgoviştei nu au trimis în. ziua sorocită nici un om la curtea domnească ; i-adevărat că Vlad Voievod le purta pică de când venise la domnie, căci aceşti târgoveți pare-se paşnici îl vânduseră pe frate-său duşmanilor, şi iată că acum avea prilejul să se răzbune indoit.

În zi de Paşti, pe când norodul ieşea de la biserică în straie de sărbătoare, oamenii lui Vodă ținură calea tuturor şi i-au adunat la un loc aşa cum erau şi nu le-au mai dat drumul să se ducă la casele lor, unde-i aşteptau cozonacii, colacii, pasca. şi vinul. Aşa cum i-au aflat i-au dus pe toți pe valea Argeşului, i-au pus de au urcat pe culmea de la Poenari piatră de râu şi nisip zgrunțuros. Fetele şi femeile se îngrijeau de ale gurii; bărbații săpau galerii în stâncă. Roboteau din zori până la asfințit, de le ajunsesera straiele de sărbătoare puse întâia dată în ziua de Paşti numai zdrențe...

Şi au zidit cetate trainică din piatră, cu patru turnuri, iar între ele — zid lat de peste doi metri: un zid de apărare de

neclintit. Nu se putea pătrunde din vale decât pe o potecă îngustă ce ocolea cetatea pe lângă firul apei până ajungea la turnul cel semeț, de unde se lăsa o punte peste prăpastie. Oamenii care lucrau la galerii au mers cu săpăturile tot în jos, către albia Argeşului; era anevoios să spargi stânca, puterile le scădeau pe zi ce trecea.

Când primul turn de strajă a fost înălțat, domnitorul a venit în cetate cu gândul de a vădi îndurare față de cei ce — socotea el — îşi ispăşiseră vina.

— Cinstite fețe, domnia noastră grozav s-a bucurat când am auzit că vreți numai voi, cei din cetatea de scaun, să ridicați astă nouă piedică în calea vrăjmaşilor, un zid de apărare a Țării Româneşti. Nouă ni se spusese că, în câte rânduri am cerut să ne trimiteți la zidire oameni voinici şi pricepuți voi v-ați opus. Oare printre voi nu erau destui bătrâni sfătoşi care să vă învețe că cetatea de scaun nu-i totuna cu țara întreagă, şi că țara trebuie apărată ?! Nu e deajuns că cetatea Târgovişte este întărită; voi aşa ați apucat-o de la bunii voştri şi eu aşa am aflat-o. Dar copiilor şi nepoților ce le lăsați? Pentru ei ce ați clădit?

Dacă va fi pusă la grea încercare cetatea de scaun aici vom veni să prindem puteri şi să ne rânduim pentru luptă. Iar dacă va fi nevoie, o să lovim duşmanul nu numai din spatele zidurilor de apărare, ci şi ieşind din galerii tocmai în locuri unde nu s-o aştepta. Doar câțiva din oamenii mei credincioşi vor şti unde ies la lumină coridoarele lungi săpate în stâncă. Care dintre voi s-a legat mai mult de cetatea asta, unde a venit să-i robească la zidire, şi vrea să-i rămână stăpân de-aci încolo, poate să intre în oastea noastră de viteji. Voința noastră şi mâinile voastre au clădit cetatea de la Poenari, aşa după cum voința noastră şi armele voastre apără şi vor apăra pământul Țării Româneşti.

***

Nu trecuseră nici două ierni, când iată că s-a arătat nevoie ca femeile şi copiii să caute adăpost între zidurile cetății de la Poenari, căci Târgovişte fusese atacată prin surprindere. Acolo erau în siguranță, în timp ce oştile, copleşite de numărul mare al vrăjmaşilor luptau cu îndârjire.

Refuzul domnitorului valah de a plăti tribut mărit către Poartă trebuia pedepsit exemplar, de aceea paşa de la Nicopole primise ordin să-l prindă pe Vlad Ţepeş şi să-l aducă viu sau mort înaintea sultanului.

Armiile turceşti au intrat în sate de le-au pustiit, au trecut prin târgurile valahe de au luat tot ce le-a ieşit în cale şi au pătruns în cetatea de scaun a Ţării Româneşti. Următrirea a continuat pe Argeş în sus, unde Vlad Ţepeş izbutise să se întărească în cetate. Turcii nu se puteau apropia nicicum, că din turnuri valahii zvârleau asupră-le apă clocotită şi bolovani; unul din ziduri sfârşea în prăpastie, iar celelalte trei — erau înconjurate cu un şanţ adânc plin cu apă.

După două zile de aşteptare zadarnică şi încercări nereuşite de a porni atacul, paşa a hotărât să ia cu asalt cetatea lovind-o cu bombarde de pe o culme învecinata. Dar cum nu aduseseră cu ei cele de trebuinţă şi nici carele grele, el a trimis vorbă spre Dunăre să vină oameni cu puştile cele mari. Cu bombarde zidul putea fi străpuns şi astfel cetatea cădea după primele atacuri...

În suita sultanului era Matei, un nepot de văr al lui Vlad Voievod. Acesta de la vârsta de şapte ani fusese ostatec la Poartă; însă aflându-se acum pe pământul unde s-a născut, i-a ajutat pe valahii din cetate: el i-a înştiinţat de atacul ce se pregătea. A prins mesajul prin care vestea că turcii vor aduce tunuri, în vârful unei săgeţi, şi apoi a tras cu arcul înspre cetate, de a zburat săgeata peste zid, a trecut pe lângă strajă şi s-a înfipt între bolovani.

Astfel a avut ştiinţă Vlad Ţepeş de capcana ce i se pregătea şi a reuşit să se salveze pe el şi pe cei din cetate, de la pieire sigură. Bătrânii, femeile şi copiii au luat calea pribegiei prin coridoarele ce porneau din pivniţele încăpătoare ale cetăţii şi ieşeau la lumina zilei tocmai jos în vale, în pădurea de la Cumpăna. Vlad Ţepeş şi oştenii au rămas în turnurile de apărare şi pe ziduri până a scăpătat soarele, şi apoi au părăsit cetatea prin pivniţele largi, blocând în urma lor intrările — de nici nu s-a mai cunoscut că pereţii trainici despart hruba întunecoasă de cărări zidite în munte.

Astfel au scăpat valahii goniți de urgia turcească. În tabăra vrăjmaşă lor o inimă bătea cu dragoste de libertate — deşi Matei jurase alături de ceilalți ieniceri credință marelui sultan; în vinele lui curgea sânge de român, iar sângele apă nu se face niciodată.

COPII DE-AI LUI VLAD ŢEPEŞ

Marele sultan Mahomed al II-lea hotărâse ca haraciul în grâne şi miere şi piei al Țării Româneşti să fie primit de paşa de la Giurgiu la sfârşitul lui Cuptor, iar vitele şi aşa numitul haraci de sânge — copiii ce urmau să devină ieniceri în armata otomană _ să fie trimis direct la Constantinopol. În anul acela Vlad Țepeş a trimis vorbă că s-a hotărât să ducă el însuşi tributul la Înalta Poartă. A pornit la drum cu oaste multă şi gânduri ascunse. De cum trecu Dunărea a început a lovi în dreapta şi în stânga pe păgâni de au luat-o la sănătoasa spahiii, iar localnicii s-au alăturat cu sabia oştenilor săi.

Întorcându-se acasă în Țara Românească, Vlad Voievod porunci să-i fie înfățişați cei 50 de copii adunați de prin sate şi târguri spre a fi duşi la Constantinopol. Erau toți băieți înăltuți la stat, bine legați şi din cale-afară de abătuți. Vodă a poruncit să li se dea de mâncare şi să li se aştearnă de dormit chiar la curtea domnească. I-a ținut aşa şapte zile, fără a le spune ce are de gând cu ei; apoi din nou i-a chemat, când era de față tot sfatul boieresc. Nici atunci nu i-a plăcut domnitorului cum s-au înfățişat băietanii: cu plete nespălate şi straie ponosite. A dat poruncă aspră să fie îmbăiați şi tunşi şi să primească fiecare straie pe măsură.

A treia oară când băieții au fost aduşi în fața boierilor, Vlad Voievod a arătat cu mâna înspre ei şi a spus:

— Tinerii aceştia erau sortiți oştirii, căci trebuiau să ajungă ieniceri în armata otomană. Însă am hotărât că mai bine li se cade să fie în armia noastră. Le-am dat straie şi hrană; le-om mai da. Noi ne gândim că de vor deprinde bine meşteşugul armelor, trebuie să ştie pentru ce luptă. Din câte sate au fost adunați, tot câte zece sate să apere. Aşa cum noi i-am scăpat de robie între străini, aşa să păzească şi ei țara, să nu mai trebuiască să trimitem copii pentru armata sultanului. Să se afle în toată țara că ei sunt copiii lui Vodă, crescuți în rostul casei noastre domneşti; decât ieniceri şi spahii ai duşmanului, mai bine slujitori ai noştri.

Până or împlini 13 ani, vor şedea pe lângă scaunul domnesc. Apoi or deprinde meşteşugul armelor şi cu cât se vor dovedi mai destoinici, cu atât vor rămâne mai în preajma noastră spre a fi în frunte în bătălii. Copiii noştri de suflet vor fi pruncii țării, căci țara îşi pune nădejdea în ei, tot aşa cum aşteaptă un părinte reazim şi ajutor.

ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ URMELE

Cetății de apărare de la Merişani i-a fost hărăzit în trei rânduri să zăgăzuiască năvălirile otomanilor. Oameni şi bogății au fost ocrotiți acolo, în timp ce vitejii loveau din turnuri şi de pe ziduri pe vrăjmaş.

Într-o toamnă, cetatea de scaun a Țării Româneşti a fost atacată prin surprindere; Vlad Țepeş a părăsit în grabă Târgovişteа şi, lăsând la Merişani femeile, bătrânii şi copiii, a pornit spre vale prin galerii tainice, însoțit de 50 de oşteni. Voievodul avea de gând să iasă în valea râului Argeş ca să meargă în Țara Făgăraşului după ajutor de la regele ungur. Cum însă cărările erau împânzite de turci, de cum au ieşit în pădure valahii s-au împrăştiat şi astfel au reuşit să ajungă până în poiana de la Cumpăna.

Acolo Vlad Vodă poruncise să-i aştepte doi fierari isteți care au schimbat potcoavele cailor, punându-le tot întoarse, invers de cum se obişnuieşte. Iar când călăreții au pornit la drum, deşi ei mergeau spre vale, urmele copitelor arătau că parcă şi cai şi călărești ar fi urcat creasta. Aşa a reuşit Vlad Voievod să ajungă cu bine în Țara Făgăraşului, în timp ce ienicerii turci se afundau tot mai adânc în pădure, după urmele lăsate de potcoave... Şi când urmăritorii au fost în cele din urmă pe culme, n-au văzut nimic altceva în jur decât prăpastia de la picioarele lor, care-i despărțea de creasta de unde porniseră în zori spre a-l prinde pe Țepeş, domnitorul Țării Româneşti.

TE-OI SLUJI DUPĂ PUTINȚĂ

Țara Românească își avea dușmanul cel mai de temut la sudul Dunării. Acolo pericolul turcesc era ca un nor întunecat veșnic amenințător, gata să umbrească câmpiile alintate de grâne și dealurile acoperite cu păduri și munții semeți. Sultanul cu oștirea lui însemna o primejdie de zi și noapte; de-aceea Vlad Voievod era totdeauna pregătit de luptă, gata să se apere împotriva unei invazii sau atac pe nevestite.

Și iată că în prag de toamnă sultanul turc a trimis soli în Țara Românească cu vorbă să i se dea birul. Bătură solii cale de cinci zile până la scaunul domnesc și ajunseră pe înserate în cetatea de scaun. Vlad Voievod tocmai ce-i aștepta cu bucate gustoase și le pregătise odăi primitoare cum se cuvine unor oaspeți de vază, așa că, osteniți cum erau de drum, solii se bucurară din plin de ospitalitatea domnului muntean.

A doua zi însă, când se prezentară în fața Sfatului boierilor condus de Vlad Voievod și spuseră pentru ce au venit și că trebuie să ducă birul, au fost întâmpinați cu clătinări din cap a neîncuviințare. Însă Voievodul le-a arătat și mai departe cinstea cuvenită, însă de dat birul, nu l-a dat, ci le zise împăciuitor:

— Eu insumi voi duce birul. Mergeți și spuneți măritului vostru stăpân că însuși voievodul Țării Românești, din dorința de-a-l sluji pe împăratul vostru, îi va aduce birul înainte de a se împlini anul întreg. Așa înțeleg eu să fiu în slujba celui care vrea să devină stăpânitorul lumii, cu visteria și armata mea. Deci, folosind prilejul că ați bătut atâta cale până aici, prin voi trimit vorbă marelui sultan să dea poruncă să nu mi se facă nici un rău mie și nici oamenilor mei cât timp voi fi în țara lui. Iar eu de-abia aștept să primesc știrea că toate sunt cum se cuvine ca să pornesc spre împărăție în siguranță că nu voi fi atacat și prădat pe drum. Cum îmi va porunci, așa voi împlini dorința și voi încerca după priceperea și putința mea să-l slujesc.

Solia cu salutul voievodului ajunse repede la împărat şi acesta tare se bucură, căci era în război cu vecinii din răsărit şi avea nevoie de un atare ajutor într-o înțelegere cu voievodul Țării Româneşti. Poruncile trimise către paşalele din ținuturile prin care urma să treacă Vlad Voievod neteziră calea oştenilor valahi. Pretutindeni domnitorul a fost aşteptat cu cinste Şi nu numai că nu i s-a făcut nici un rău — după cum grăia porunca împărătească — ci, îl întâmpinau ca pe un vasal credincios şi oaspete al împăratului lor.

Iar Vlad Voievod îşi adunase oastea mare şi pornise pe drumurile împărăției turceşti de cum primise o dată cu darurile din partea sultanului şi încuviințarea acestuia ca să-i fie adus birul. Oamenii voievodului însă nu bătură cale prea lungă; după vreo cinci zile de mers făcură cale-ntoarsă pe neaşteptat: şi începură a lovi cetățile. Vlad Voievod nu le-a făcut nici un rău pristavilor împăratului, ci i-a trimis cu cinstea cuvenită înapoi la sultanul lor, dându-le vorbă de dus:

— Mergeți de povestiți ce ați văzut cu ochii voştri. Nu trebuie să țineți ceva ascuns şi nici să fi uitat cumva să povestiți cum s-au petrecut toate. Spuneți măritului vostru sultan că l-am slujit din toate puterile mele. Iar dacă i-a plăcut, îi voi mai trece pământurile prin foc şi sabie — după putința şi socotința mea; şi să-i mai spuneți că rămân slugă plecată, gata să dau birul ce se cuvine să primească un cuceritor ca el, care cu sabia a înspăimântat popoare şi domnitori. Astfel de bir ştim noi să dăm.

NOAPTEA E UN SFETNIC BUN, DAR NU-I PAZNIC DE NĂDEJDE

Să nu ai încredere nici măcar în tine, nicicum în prieteni — obişnuia să spună Vlad Ţepeş, şi lui însuşi şi-a făcut din acest sfat deviză. Nu-i vorbă, prieteni avea destui în ţară şi printre. oşteni; dar boierii nu-l iubeau, căci teama devenise mai puternică decât orice simţământ. Astfel că domnitorul hotăra cum credea el de cuviinţă că-i mai drept şi mai bine, iar în sfat numai anunţa ce are de gând să facă.

Chiar pe câmpul de luptă, înaintea unei bătălii, Vlad Ţepeş nu destăinuia nimănui planurile de atac sau apărare, aşa că de multe ori victoriile puteau să pară neaşteptate chiar şi conducătorilor săi de oşti cei mai apropiaţi. Aşa s-au petrecut lucrurile şi în acea primăvară a anului 1462. Era în aprilie, lângă Târgovişte...

Lupta începuse în miezul zilei: armatele înaintaseră de pe dealuri, iar în vale se izbiseră atât de puternic, încât în curând văzduhul a fost plin de vaier şi zăngănit de arme. Soarele a asfinţit, dar victoria nu înclina nici către o parte. Când n-au mai putut continua lupta din cauza întunericului, la cortul lui Vlad Ţepeş a venit o solie din partea sultanului Mahomed al II-lea pentru a cădea la înţelegere:

— Măria Ta, noaptea este un sfetnic bun. Să lăsăm ca zorii să ne lumineze din nou armele, iar în timpul nopţii să strângem morţii de pe câmpul de bătaie, să grijim de răniţi, şi să apucăm să ne odihnim puţin.

— Într-adevăr, noaptea este un sfetnic bun. Fiecare să facă ce o crede de cuviinţă că-i mai bine, pentru ca mâine victoria să fie de partea sa.

Cocoşii nu vestiseră încă miezul nopţii, şi Vlad Ţepeş a chemat toţi comandanţii să vină în cortul său şi acolo au hotărât să atace tabăra duşmană până la cel de-al treilea cântat al cocoşilor.

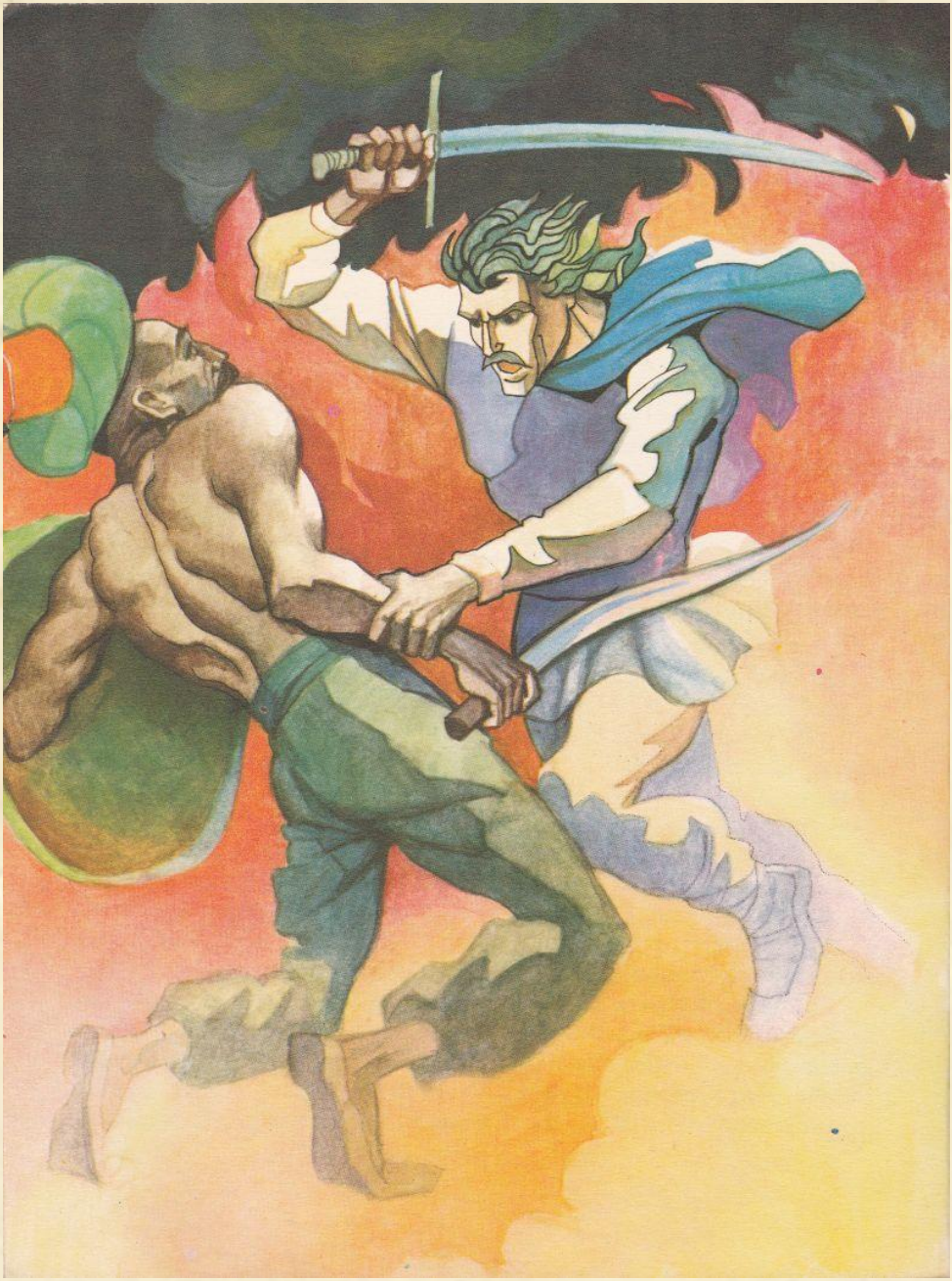

Muntenii s-au strecurat pe nesimțite printre corturile vrăjmaşe, ocrotiți de întunericul nopții şi de osteneala de peste zi a străjilor, iar la semnalul lui Vlad Țepeş au năvălit cu chiote asupra ostaşilor doborâți de somn şi lipsiți de arme.

I-au tăiat în bucăți pe cei care le-au opus rezistență, sau măcar au încercat să o facă. Pe mulți i-au luat prizonieri, încât nici nu s-au dezmeticit bine cei învinşi, că lupta se sfârşise deja. Vlad Țepeş îşi freca mâinile cu bucurie şi mulțumire neascunsă. Pământul era înroşit de sânge, de parcă zorile ar fi împurpurat cerul şi țărâna...

La urechea domnitorului însă, au ajuns murmurele din rândurile boierimii, cum că înțelegerea ar fi fost să se aştepte dimineața pentru a ataca. Fără să cerceteze de unde a pornit pricina nemulțumirilor, Vlad Țepeş a poruncit să se sune adunarea şi în fața tuturor doar atât a spus:

— Oşteni! Într-adevăr, noaptea e un sfetnic bun. Asta nu înseamnă că este şi paznic de nădejde. Mie mi-a dat sfatul cel mai potrivit: să folosesc întunericul pădurii şi istovirea duşmanului, iar osteneala noastră să ne-o aruncăm de pe umeri cu grabă, pentru ca apoi să ne tihnească şi nouă hodina pe glia pe care o apărăm. Iar vrăjmaşii rău au făcut că s-au încrezut în noapte: le-a muiat viclean mădularele cu somnul de dinainte de miezul nopții şi le-a adormit străjile; căci pe pământ străin întreaga fire li-e duşmană. Asta nu au ştiut nici sultanul Mahomed şi nici boierii noştri care se îndoiesc de dreptatea victoriei.

TURBANE TURCEŞTI

Trec anii, trec veacurile... Hotarele țărilor nu mai sunt aceleaşi, târgurile de odinioară s-au transformat de mult în oraşe... Unele obiceiuri se mai păstrează, altele nu... Veşmintele se schimbă şi ele, de mult timp nu se mai poartă caftanele lungi boiereşti, nici rochiile largi cusute cu fir, bogat împodobite. Şi totuşi, aducem vorba de veşmintele din acele timpuri, când turcii purtau şalvari încreţiţi şi hamgere la cingătoare, iar pe cap aveau turbane înnodate strâns, pentru că altfel pățaniei cu turbanele nu i s-ar da crezare.

***

Deşi Vlad Voievod al Țării Româneşti se străduia să păstreze relații de bună înțelegere cu vecinii, nu îngăduia să nu i se arate respectul cuvenit ca unei țări, fie aceasta chiar şi o țară mică — cum era Valahia.

La curtea domnească a Țării Româneşti au venit soli din partea lui Mahomed, sultanul turc. De cum au intrat în sala mare de primire a oaspeților aceştia au făcut plecăciuni adânci, după cum era obiceiul la ei, însă nu şi-au descoperit capetele, ci au rămas cu turbanele pe creştet. Domnitorul muntean îi întrebă, fără ca să-şi ascundă nemulțumirea:

— De ce faceți aşa? Nu ştiți oare că vă aflați înaintea stăpânitorului acestei țări?

Solii turci nu-şi descoperiră totuşi capetele:

— Aşa-i obiceiul în țară la noi, Măria Ta; iar stăpânul nostru îl păstrează.

Atunci lui Vlad Țepeş nu-i mai răbdă inima atâta ocară şi ridică mâna a poruncă:

— Dacă sultanul suferă de la voi ruşinea că staţi cu capul acoperit în fața lui, noi nu suntem obişnuiți aşa. Oricum, duceți-i vorbă să nu mai trimită obiceiurile sale la alți stăpânitori, care nu au arătat dorința că ar vrea să le aibă ori să le împământească şi la ei. Eu însă, dacă nu primesc legea voastră, nu înseamnă că încerc totodată să vă împiedic să o păstrați. Ba, din contra: dorința mea este să

sprijin şi să întăresc legea voastră, să o țineți cu străşnicie; aşa că porunca este să vi se prindă turbanele de capete.

Cu cuie de fier le-au fost bătute turbanele în pielea capului...

ApoiVlad Țepeş le-a dat drumul solilor să meargă să-i spună sultanului cum fiecare neam trebuie să-şi păstreze obiceiurile, tradițiile, însă nu să le impună altora, fie aceştia chiar şi supuşii lor.

Se vede treaba că solii au povestit pe drum spre casă, învățătura de minte dată de Vlad Țepeş, altminterea nu se auzea atât de repede, din gură în gură, de pățania cu turbanele turceşti.

CÂND SUNT MULȚI PUTEREA CRESTE

Iscoadele lui Vlad Voievod al Țării Româneşti pătrunseseră la toate curțile domneşti învecinate. Dându-se drept negustori, soli în trecere, misionari, sau pământeni ce apucaseră calea pribegiei, ei trebuiau să afle adevăratele intenții ale sultanului sau vizirului turc, ale Craiului ungur şi ale domnitorului moldovean. Graiul diplomatic era plin de ascunzişuri şi capcane; aşa de pildă, dintr-o scrisoare cu greu se putea descifra dacă formulele împământenite erau sincere sau puse numai să abată atenția de la fapte.

Într-un rând, pe când pe tronul Moldovei era Ştefan Voievod, Vlad Vodă îi trimise acestuia solie că armii turceşti sunt pregătite să treacă Dunărea spre a ataca Țara Românească. Nici nu asfințise soarele de două ori şi la curtea domnească din Târgovişte a sosit în goana calului boierul Toma, om de încredere al lui Ştefan Voievod; de îndată s-a înfățişat domnitorului muntean înmânându-i mesajul stăpânului său: nu-i scria că tătarii şi leşii îi dau de lucru la hotare; cerea să i se spună de câți oameni are nevoie Vlad Vodă în ajutor. Solul moldovean a fost chemat la ospăț, cinstit cum se cuvine, iar în zori urma să plece către Suceava să ducă vorbele de multumire şi înştiințarea că domnitorul valah va căuta să nu dea piept cu oastea otomană timp cât mai îndelungat.

Dar, pe căi de nimeni ştiute, în miez de noapte, sosi la palat vestea că la curtea moldovenească trebile nu sunt chiar aşa orânduite, după cum le fuseseră lor întățişate de sol. Iscoada credincioasă de la Suceava înştiință că marele voievod ar fi spus în sfatul boierilor:

— Dunărea este ca şi a noastră: când turcul va intra în Țara Românească, vom fi acolo — iar apoi a trimis sol cu răspuns înşelător.

S-a cătrănit Vlad Vodă, dând crezare vorbelor, ca şi cum le-ar fi auzit cu urechile lui. A dat poruncă să fie întemnițat solul moldovean. Până în seară şi-a ridicat oastea şi s-a

îndreptat spre apa Milcovului, cu gând să intre în Moldova şi să cerceteze satele câte i-or fi pe cale — spre a se şti că nu s-a lăsat amăgit cu vorbele trimise prin boierul Toma. Şi din nou i s-a stârnit mânia în suflet amintindu-şi cum tatăl său a suferit de câte ori a dat crezare celor pe care şi-i ştia prieteni: mai întâi Hamza paşa, iar mai târziu, împreună cu fiul lui, Mircea, lângă Bălteni, a fost omorât din porunca lui Iancu de Hunedoara.

Poate că, dacă în noaptea accea de octombrie zăgazurile cerului nu s-ar fi rupt slobozind ploaie înverşunată timp de trei zile, ar fi fost multă vărsare de sânge între neamurile de români. În vremea asta însă, s-a aflat până la cetatea Sucevei despre muntenii care îşi ridicaseră tabără ameninţătoare la hotar. Ştefan Voievod s-a grăbit într-acolo cu oamenii lui şi de cum a ajuns lângă dumbrava ce-l despărţea de oştirea munteană, a cerut să se vadă cu domnitorul valah.

— Nu te întreb de ce ai venit Măria Ta până aici — i-a spus lui Vlad Ţepeş; eu îţi promisesem că-ţi trimit oameni la Dunăre, unde credeam că ai nevoie de ajutor. Nici nu te întreb de ce ai venit cu oaste, când ea ţi-era mai de folos contra unui duşman. Mă gândesc însă că, dacă vorbele mele nu ţi-au fost pe plac, înseamnă că nu ţi-au ajuns la urechi aşa cum au fost ele rostite cu gândul nostru cel bun:

Dunărea este ca şi propriul nostru hotar; dacă turcul izbuteşte să o treacă, primejdia pentru Moldova este mai mare. Sprijinind pe domnitorul care astăzi se află în nevoie, noi ne apărăm tihna Ţării Moldovei, căci fiind uniţi, puterea noastră creşte. De aceea Mărite Voievod, şi eu şi toţi boierii noştri moldoveni ne-am bucurat când te-ai urcat pe tronul Ţării Româneşti. Mai târziu, după ce mi-am răzbunat părintele, Ţara Moldovei şi poporul mi-au încredinţat mie frâiele domniei pe Câmpia Direptăţii şi am văzut în tine aliatul ce va lupta pentm libertatea pământului său.

Vlad Ţepeş ştia că aşa a fost: domnul Ştefan cel Mare al Moldovei de cum urcase pe tron încercase să ducă o politică de pace şi de apropiere faţă de Ţara Românească. Şi de data aceasta vroia să-i vină în ajutor. Atunci, pe malul Milcovului, înţelepciunea voievozilor a înlăturat vărsarea de sânge. Cei doi domnitori, purtând aceeaşi dragoste de ţară, au reînnoit fără mijlocirea solilor înţelegerea de a-şi veni în ajutor unul altuia de câte ori va fi nevoie, căci: „când sunt mulţi puterea creşte”.

AICI EU FAC DREPTATE

Vlad Țepeş a fost domn în Țara Românească de două ori. Izgonit prima dată de turci în 1462, el a fugit la prietenii de peste munți. Şi venind cu ajutor de la aceştia şi-a reocupat scaunul domnesc.

În pribegie fiind, Vlad rămăsese acelaşi om aprig şi necumpătat la mânie; nu mai avea la îndemină țepuşele lungi ce îi îngroziseră pe răi deopotrivă — fie târgoveți sau boieri din sfatul domnesc, fie țărani şi călugări. Însă faptele lui Vlad Voievod erau — după cum fuseseră mereu — cele ale unui iubitor de dreptate şi adevăr. Rânduiala o făcea ca mai înainte, după cum credea de cuviință, deşi se afla în țară străină şi pe pământul acela cuvântul lui nu era lege.

Vlad Voievod, fostul stăpânitor al Țării Româneşti era la Pesta, unde se dusese să cadă la înțelegere cu craiul ungur pentru ajutorul promis. Într-o zi, un nevoiaş a intrat alergând în curtea palatului domnitorului căutându-şi ascunzătoare. Însă urmăritorii acestuia nu îi pierduseră urma, aşa că deîndată au dat şi ei năvală în curtea fostului domn al Țării Româneşti; au căutat peste tot şi l-au găsit pe vinovat. Au pus mâna pe el să-l ducă la închisoare, când Vlad Țepeş a intervenit pe neaşteptate şi dintr-o singură lovitură de sabie a retezat capul pristavului ce-l ținea pe ostatec. Aşa se face că nevoiaşul a scăpat...

Străierii nemulțumiți şi temându-se că vor fi pedepsiți, l-au pârât Craiului ungur pe valahul nesupus ce îi împiedicase să-şi facă datoria. Craiul nu a zăbovit şi-l chemă pe Vlad Voievod să-i ceară socoteală cum de se pune în calea poruncilor sale. Domnitorul de dincolo de munți ce-i era oaspete nici nu se gândise la nesupunere atunci când îl salvase pe fugar, el a făcut doar aşa cum ar fi trebuit să facă orice stăpânitor în propria-i țară:

— N-am făcut nici un rău. Slugile Tale au năvălit tâlhăreşte în curtea mea, în care sunt un stăpânitor, aşa că am fost nevoit să-mi fac singur dreptate. Dacă maimarele lor ar fi venit la mine şi mi-ar fi cerut prizonierul, eu i l-aş fi

predat; sau — cel mult — poate că l-aş fi iertat eu. Dar aşa, trebuie să se ştie că năvălind tâlhăreşte în curtea mea, se moare pedepsit de sabia mea. Mie însumi şi bunurilor mele numai eu le sunt stăpânitor şi singur eu hotărăsc ce se întâmplă cu ele, unde le este locul cuvenit.

Iar craiul ungur a recunoscut că oaspetele său are dreptate şi n-a mai spus nimic, înclinând capul a înțelegere.

AURUL DIN RÂU

După cincisprezece ani de pribegie, în 1477, Vlad Țepeş s-a reîntors în Țara Românească şi s-a urcat pentru a doua oară pe scaunul domnesc. Printre străini el a înțeles că măririle sunt trecatoare, iar credința boierilor şi loialitatea prietenilor pot fi cumpărate. În călătoriile lui lungi de dincolo de munți, voievodul s-a înțeles cu craiul ungur, că, de va fi să se ridice împotriva turcilor, va primi de la el ajutor pentru Țara Românească; a mers din cetate în cetate, că toate erau întărite şi aveau strajă — de s-a învoit să capete sprijin de oameni şi puşti.

Unde poposea în târguri a căutat să aibă vorbă cu maimarii negustorilor şi cu starostele breslei armurierilor. Aşa se face că, fiind din nou pe scaunul Țării Româneşti, Vlad Voievod şi-a dezvăluit de la bun început planurile. În fața boierilor, în sfatul țării domnul a înştiințat că oşteni şi târgoveți, negustori din țară şi din afară, aşteptau numai să li se trimită vorbă că țara e gata de luptă, ca să-i vină în ajutor. Tatăl său, Vlad Dracul, participase la acea cruciadă de la care sud-estul Europei aşteptase eliberarea. Acum, Vlad Țepeş spera că, uniți fiind, să nu se repete înfrângerea de la Varna.

Însă promisiunile nu erau suficiente: Ştefan al Moldovei, ca şi Ioan Corvin, veneau cu oaste; însă oştirile trebuiau hrănite, iar mercenarii urmau să fie plătiți din visteria țării. S-a hotărât în sfat ca mărirea birurilor şi a taxelor să fie pusă pe seama lăcomiei lui Vodă, nicicum să se afle că avuțiile în visteria domnească nu vor lua calea Constantinopolului.

Într-o zi a venit la curtea domnească un târgoveț mărunt la stat, tuciuriu la chip şi cu ochii de-i fugeau în toate părțile, şi a vrut să fie primit de Vodă. Când a ajuns în fața lui Vlad Țepeş, s-a plecat până la pământ şi îi spuse zorul ce l-a mânat într-acolo: „dacă Vodă are nevoie de bani pentru armată năimită — cum se aude în țară — el o să-i dea, dar nu vrea să se afle”

— Tare mă tem de mânia oamenilor tăi, doamne, dar mă înspăimântă gândul că m-ar lăsa turcii pe drumuri de-o fi a lor izbânda.

Vlad Ţepeş s-a îngrijorat: se aflase în ţară că se pregătea revoltă împotriva turcilor. Ca o întărire a bănuielilor sale, atunci i se vesti de la Giurgiu că Mehmet beg cu o armată puternică pornise spre cetatea Târgovişteі. Muntenii nefiind încă pregătiţi de luptă, orice rezistenţă a lor însemna o înfrângere; de-aceea Vlad Ţepeş a hotărât să se retragă spre munţi. A lăsat în urmă sate pustii, hambare goale...

Domnitorul însuşi a părăsit curtea domnească luând cu sine întreaga visterie. Carele cu bănet şi bogăţii mergeau încet, cu cât se apropiau de munte vitele trăgeau mai din greu. La un popas Vlad Voievod a poruncit să i se aducă butoaie de fier încăpătoare făcute de meşteri pricepuţi. În ele a fost pus avutul şi bănetul până le-a umplut. Totul s-a făcut în mare taină şi tot în mare taină butoaiele au fost duse pe malul unui râu din pădure, şi apoi răstogolite în apă, de nu se mai putea şti de urma lor.

Vlad Voievod şi slujitorii s-au îndepărtat, rămânând mai la urmă ca să ânsemne locul numai boier Iuga. Însă tot timpul, ei au fost pândiţi din tufişuri de un bulibaşă în şatra căruia fuseseră puse cercuri la butii; Ţepeş a încercuit poiana cu oamenii lui credincioşi şi lesne l-a prins.

— Taina ştiută de mai mulţi nu poate rămâne taină. Greu îi este omului să ţină numai pentru sine taina aflată şi să nu o folosească. Noi plecăm acum peste munţi, iar bogăţiile de aici ne sunt chezăşie că la întoarcere vom putea plăti cu ele oastea ridicată împotriva turcului. Tu, dacă vinzi dusmanului taina, nu ai căpăta răsplată pe măsură, căci viaţa noastră este mai scumpă. Dacă vrei să iei pentru tine bogăţiile din râu, n-ai decât aşa să faci; dar nu-ţi vor mai folosi, căci din porunca mea vei fi omorât fără zăbavă. Du cu tine taina locului în care se află comorile Ţării Româneşti. De ne-om întoarce, — le-om avea cu folos pentru ţară, iar de nu — urmaşii noştri tot le-or găsi şi vor şti să le dea trebuinţă.

Aşa s-au petrecut lucrurile, încât nici până astăzi nu se ştie care este locul avuţiei lui Vlad Ţepeş; s-a aflat din om în

om că butoaiele pline de aur zac pe fundul unui râu. Iar copacul de care a fost spânzurat bulibaşa „ca să vadă mai bine locul ascunzătorii” cică a fost trăsnit într-o primăvară...

NUMAI LIBERTATEA-I SFÂNTĂ

Înconjurată din toate părțile de ținuturi bogate, Țara Românească însăşi avea câmpii întinse şi dealuri roditoare, ape multe şi repezi iar munții parcă anume fuseseră puşi de pavăză, în timp ce Dunărea o apăra contra năvălirilor din afară. De la începutul domniei Vlad Voievod a vrut să întărească țara aşa încât locuitorii să-şi vadă în tihnă de treburile lor, fără teama că tâlhari de drumul mare le-or intra în ogradă sau că turcii ori alții le-or căta pricină.

Curând se dusese vestea despre Vlad Țepeş că era mult ştiut prin vitejie şi înțelepciune. Şi el, şi Țara Românească aveau vrăjmaşi destui; de aceea în timp de pace se făceau pregătiri de apărare, tot aşa cum un gospodar bun îşi face iarna car şi vara sanie.

Din primăvară timpurie şi până-n iarnă târziu tot felul de negustori străbăteau țara: sibienii intrau în Țara Românească pe la Turnu Roşu şi coborau în jos pe la Râmnic, iar braşovenii intrau pe la Bran şi treceau spre Rucăr şi Dragoslavele, apoi o luau spre Câmpulung şi de acolo la Târgovişte. Veneau cu sumane, cergi, arcuri, frânghii, hamuri, pânzeturi, cânepă şi burdufuri de brânză plătind vamă dreaptă. Uneori se bucurau de anumite privilegii, sau li se făceau înlesniri, încât totul mergea foarte bine.

Pe drumul acela ce venea de la Braşov a hotărât Vlad Țepeş să se ridice o cetate — mai mult decât oricare alta — cu scop de apărare. Coborând de la Bran se deschidea un loc înconjurat de râpi foarte adânci, loc pe care era lesne să-l înconjori cu ziduri, şi unde mai târziu s-a ridicat într-adevăr cetatea de la Podu-Dâmboviței.

Piatra găsită în preajmă a fost folosită ca material de construcție: zidită în straturi prinse în mortar, ea a devenit o stâncă de nebiruit. S-a lucrat din greu, dar a fost făcut lucru de nădejde în zidurile de câte 2-3 metri groase înspre prapastie. Localnicii veneau anevoie la treabă, căci aveau îndatoriri față de boieri şi abia duminica apucau să se

desprindă de cele ale stăpânirilor. Veneau tot mai rar, trimeteau nevârstnici în locul lor, până ce într-o zi Vlad Țepeş a aflat cât de greu merge construcția cetății.

Prin slujbaşi a vestit că duminica următoare se va face corvoadă. Atunci însă veniră şi mai puțini oameni la lucru. Țepeş nu-şi mai ascundea mânia; a trimis slujitorii de i-au adus cu sila pe toți de prin case sau pe unde i-au aflat la Podu-Dimboviței. Printre ei, boieri de seamă s-au arătat nemulțumiți şi au venit la Vodă, dar Vlad Voievod le-o luă înainte:

— Eu nu vă înțeleg, boieri dumneavoastră, parcă ați fi proprii duşmani. Puteți fi pedepsiți pentru nesupunere şi țepile acum goale îşi vor avea capetele domniilor voastre de sprijinit. Atât de mult se amână lucru la cetate, de parcă ați fi înțeleşi cu vrăjmaşul să nu îi puneți stavilă în cale. Iar norodul vă urmează că vă ştie stăpâni. Au pe mine nu mă ştie de necruțător?!

— Măria Ta, duminica e zi sfântă. Tot omul se odihneşte; asta este pricina pentru care în zi de sărbătoare nu vin oamenii la lucru.

— Spuneți oamenilor că sfântă este numai libertatea. Dar ea trebuie apărată. Am jurat ca paloşul meu să apere libertatea, însă nu e de ajuns. Şi mintea, şi puterea mâinilor voastre vor sluji înălțării cetății. Au ce să faceți în robie? Nici duminicile şi nici alte zile nu vor fi mai senine, iar pâinea e amară. Moşii şi strămoşii un singur lucru sfânt ne-au lăsat să ştim a-l apăra: libertatea pe pământul nostru.

Au trecut cu spor zilele. Până înspre plecatul păsărilor turnurile de strajă erau înălțate; iar în primăvară, în cetatea de la Podu-Dâmboviței poposeau deja peste noapte nişte neguțători armeni.

Povesteau cei din împrejurimi că de lucrat, s-a lucrat din greu, şi fără zăbavă; peste munți cetatea mai era numită şi „Cetatea sfântă” deşi înăuntru nu era decât o clopotniță de lemn, folosită în zilele de sărbătoare şi pentru a vesti primejdia.

De-a lungul anilor de multe ori a sunat clopotul chemând țăranii să-şi lase sapele ca să ia arcurile, şi de fiecare dată cetatea a fost de necucerit.

CUPRINS

OSTATEC LA TURCI 3
CUM SE LUMINEAZĂ NOAPTEA 6
UNDE AJUNGE TRĂDAREA 9
ZLOTUL 11
VREREA SE PLĂTEŞTE 14
CANA DE AUR 17
CARUL CU FÂN 18
CĂMAŞA RUPTĂ 22
OSPĂȚ DE POMANĂ 24
VORBA DULCE 28
DOMNITOR PÂNĂ LA MORMÂNT 31
VORBE FALSE 33
ZID DE APĂRARE 37
COPII DE-AI LUI VLAD ȚEPEŞ 41
ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ URMELE 44
TE-OI SLUJI DUPĂ PUTINȚĂ 45
NOAPTEA E UN SFETNIC BUN, DAR NU-I PAZNIC DE NĂDEJDE 48
TURBANE TURCEŞTI 51
CÂND SUNT MULȚI PUTEREA CRESTE 53
AICI EU FAC DREPTATE 57
AURUL DIN RÂU 59
NUMAI LIBERTATEA-I SFÂNTĂ 62